

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 19. maj 2010.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 19. maja 2010.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA O SMJERNICAMA ZA PRIHVATANJE DOKAZA PUTEM
SVJEDOKA**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud), *ex proprio motu*, donosi ovu odluku u vezi s prihvatanjem dokaza putem svjedoka.

I. Kontekst i argumentacija

1. Dana 6. maja 2010. godine, predsjedavajući sudija obavijestio je strane u postupku o opštim principima koji će se u ovom predmetu primjenjivati na prihvatanje dokaza putem svjedoka i, u skladu s tim principima, odbio je da uvrsti u spis više dokumenata koje je optuženi predočio tokom unakrsnog ispitivanja svjedoka Fatime Zaimović 5. maja 2010. godine.¹

2. Dana 7. maja 2010. godine, pravni savjetnik optuženog g. Peter Robinson iznio je usmeni zahtjev da Vijeće "preispita" odluke koje je donijelo 6. maja 2010. godine, kojima je odbilo da u spis prihvati nekoliko dokumenata predočenih tokom unakrsnog ispitivanja Fatime Zaimović (dalje u tekstu: Zahtjev).²

3. Dana 11. maja 2010. godine, Vijeće je odbilo Zahtjev, ali je izjavilo da će, radi jasnoće, izdati pismenu odluku po usmenim argumentima g. Robinsona u prilog Zahtjevu i dati dodatne smjernice za prihvatanje dokaza u ovom predmetu putem svjedoka. Vijeće je tužilaštvu i optuženom takođe odobrilo da do 14. maja 2010. dostave pismene podneske u vezi s konkretnim pitanjima vezanim za prihvatanje dokaza u ovom predmetu.³

4. Dana 14. maja 2010. godine, tužilaštvo i optuženi su dostavili svoje podneske. U svom "Podnesku u vezi s prihvatanjem dokumentarnih dokaza" (dalje u tekstu: Podnesak

---

¹ Pretres, T. 1953 (6. maj 2010. godine).

² Pretres, T. 2049-2052 (7. maj 2010. godine).

³ Pretres, T. 2370 (11. maj 2010. godine).

optuženog), optuženi generalno traži da Vijeće prihvati "inače relevantne i pouzdane dokumente koji pobijaju svjedočenje svjedoka, a ne samo one koji ga potkrepljuju", kao i dokumente u vezi s kojima se strane u postupku slažu da budu prihvaćeni.⁴ U Podnesku tužilaštva o dodatnim smjernicama za prihvatanje dokaza (dalje u tekstu: Podnesak tužilaštva), tužilaštvo tvrdi da sve dodatne smjernice "trebaju biti formulisane na način koji omogućuje da se procjena prihvatljivosti dokaznih predmeta vrši od slučaja do slučaja, u skladu s opštom sudskom praksom Međunarodnog suda".⁵

5. Usmena argumentacija g. Robinsona i pismeni podnesci optuženog se velikim dijelom podudaraju. Oni navode da je Vijeće usvojilo pristup prihvatanju dokumenata putem svjedoka prema kojem prihvata neki dokument samo ako se njegov sadržaj podudara s iskazom svjedoka, a ne prihvata dokument ako se on ne podudara sa svjedočenjem svjedoka i ako svjedok ne potvrdi činjenice sadržane u tom dokumentu.⁶ Gospodin Robinson tvrdi da će ovaj pristup rezultirati nepravičnošću jer "dopušta prihvatanje samo dokumenata koji doprinose vjerodostojnosti svjedoka, dok oni koji diskreditiraju svjedoka neće biti prihvaćeni".⁷ I g. Robinson i optuženi tvrde da pristup Vijeća ilustruju njegove odluke o prihvatanju određenih dokumenata putem Fatime Zaimović i još jednog svjedoka, Davida Harlanda.⁸ Osim toga, optuženi se poziva na nekoliko odluka Žalbenog i Pretresnog vijeća, kako bi konkretno potkrijepio svoju tvrdnju da dokazi koji se odnose na vjerodostojnost svjedoka trebaju biti prihvaćeni.⁹

6. I g. Robinson i optuženi skloni su "liberalnom" pristupu prihvatanju dokaza.¹⁰ U tom kontekstu, g. Robinson tvrdi da je "Vijeće zabrinuto zbog broja dokumenata koje će morati da razmotri u vrijeme donošenja odluka u ovom predmetu".¹¹ Optuženi tvrdi da iako "uvažava brigu Vijeća" u pogledu potrebe da dokazi ispunjavaju uslove iz pravila 89

⁴ Podnesak optuženog, par. 3, 14-15.

⁵ Podnesak tužilaštva, par. 10.

⁶ Pretres, 2049-2050 (7. maj 2010. godine); Podnesak optuženog, par. 4-5.

⁷ Pretres, T. 2050-2051 (7. maj 2010. godine). V. takode Podnesak optuženog, par. 6-10.

⁸ Pretres, T. 2050-2051 (7. maj 2010. godine).

⁹ Podnesak optuženog, par. 12-13.

¹⁰ Pretres, T. 20151 (7. maj 2007. godine); Podnesak optuženog, par. 20-21. U paragrafu 22, optuženi pominje Nalog o postupku i dokazima, 11. jul 2006. godine, par. 5, u predmetu *Milutinović i drugi*, u kojem je Pretresno vijeće naložilo sljedeće: "Ako nema nikakvog prigovora na predloženi dokazni predmet, on se uvrštava u dokaze".

¹¹ Pretres, T. 2051 (7. maj 2007. godine).

Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik), on nema resurse ni saradnju trećih strana da iznese dokaze koji bi predstavljali osnov za dokumente koje želi da koristi.¹² Osim toga, prema izjavi g. Robinsona, "strog kriterijum prihvatljivosti" Vijeća štetno će uticati na dužinu suđenja "i otežaće proces svim zainteresovanim stranama".¹³ Optuženi zatim izjavljuje da će on, ako Vijeće dopusti da se dokumenti u vezi s kojima je postignut dogovor uvrste u spis, "započeti pregovore s tužilaštvom kako bi identifikovali dokumente koji se mogu prihvatiti dogovorom ili sporazumom".¹⁴

7. Tužilaštvo ima malo drugačiji pristup i tvrdi da bi opšta zabrana prihvatanja dokumenata koje svjedok ne može da potvrdi ili da komentariše njihov sadržaj ne bi bila u skladu sa sudskom praksom Međunarodnog suda, a dokumenti za koje svjedok tvrdi da mu nisu poznati mogu biti relevantni za ocjenu vjerodostojnosti tog svjedoka.¹⁵ Stoga, eventualne dodatne smjernice trebale bi da dopuste prihvatanje nekog dokumenta koji je upotrijebljen za konfrontiranje svjedoka, nezavisno od toga da li ga svjedok prihvata, pod uslovom da dokument ispunjava uslove iz pravila 89(C) Pravilnika.¹⁶

8. Tužilaštvo dalje tvrdi da eventualne dodatne smjernice trebaju omogućiti prihvatanje dokumenata koji se ne predočavaju svjedoku u sudnici.¹⁷ Ono takođe tvrdi da postoje okolnosti koje ne pokreću pitanja koja je Vijeće ranije iznijelo u vezi s prihvatanjem dokumenata koji se uvode bez posredstva svjedoka, "uključujući slučajeve u kojima se optuženi slaže s uvođenjem dokumenta, ili u kojima su strane u postupku u mogućnosti da smjeste dokument u njegov kontekst i ustanove njegovu relevantnost i dokaznu vrijednost i u to uvjere Pretresno vijeće".¹⁸

II. Diskusija

(a) Prihvatanje dokaza putem svjedoka

---

¹² Podnesak optuženog, par. 16-19.

¹³ Pretres, T- 2051 (7. maj 2010. godine).

¹⁴ Podnesak optuženog, par. 23.

¹⁵ Podnesak tužilaštva, par. 3.

¹⁶ Podnesak tužilaštva, par. 4.

¹⁷ Podnesak tužilaštva, par. 5-7.

¹⁸ Podnesak tužilaštva, par. 8-9.

9. Vijeće, kao prvo, navodi da je svrha "opštih principa", kako je objasnio predsjedavajući sudija 6. maja 2010. godine, da stranama u postupku pruže smjernice o tome šta Vijeće smatra odgovarajućim pristupom za prihvatanje dokaza u ovom predmetu. Međutim, po svojoj prirodi, opšti principi ne sadrže odredbe za sve situacije do kojih može doći u izvođenju dokaza, pa se sve odluke o prihvatanju nekog dokaznog predmeta donose od slučaja do slučaja.

10. U vezi s tim, predsjedavajući sudija je 6. maja 2010. godine izjavio da dokumente koji su predočeni nekom svjedoku, s kojima taj svjedok "nije upoznat ili o kojima ne može govoriti", ne trebaju prihvatiti.¹⁹ Kako je dalje izjavio, razlog za to je sljedeći: "Osim relevantnosti i autentičnosti, Vijeće mora biti uvjereno i u dokaznu vrijednost predloženog dokaznog predmeta, a to zahtijeva da je svjedok kojem je on predočen u mogućnosti da potvrdi njegov sadržaj ili iznese neku drugu pozitivnu primjedbu o njemu. Poenta g. Tiegera je da bi drugačiji pristup u biti bio isto što i prihvatanje dokumenta bez posredstva svjedoka".²⁰

11. Ovi opšti principi odražavaju uobičajenu praksu ovog Međunarodnog suda; oni nisu vanredni ni neuobičajeni.²¹ Poželjno je, naime, da svjedok govori o porijeklu i/ili sadržaju dokumenta koji se predlaže za uvrštavanje u spis, kako bi se Vijeću omogućilo da propisno procijeni relevantnost, autentičnost i pouzdanost toga dokumenta, pa tako i njegovu dokaznu vrijednost, i, konačno, kako bi se taj dokument na smislen način upotrijebio u cjelokupnom razmatranju dokaza u predmetu. Ovaj opšti princip ne isključuje mogućnost prihvatanja dokumenata koji osporavaju kredibilitet nekog svjedoka, uključujući situacije u kojima svjedok izjavljuje da mu dokument nije poznat ili

---

¹⁹ Pretres, T. 1952 (6. maj 2010. godine).

²⁰ Pretres, T. 1952 (6. maj 2010. godine).

²¹ Vijeće napominje da su druga pretresna vijeća slijedila iste opšte principe, što je vidljivo iz njihovih naloga u vezi s izvođenjem i prihvatanjem dokaza. V. na primjer, *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka o prihvatanju dokaznih predmeta, 13. jul 2006. godine; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka o usvajanju smjernica za izvođenje dokaza odbrane, 24. april 2008. godine; *Tužilac protiv Perišića*, predmet br. IT-04-81-T, Nalog o smernicama za uvrštavanje i izvođenje dokaza i postupanju pravnih zastupnika u sudnici, 29. oktobar 2008. godine (dalje u tekstu: Nalog o smjernicama u predmetu *Perišić*); *Tužilac protiv Stanišića i Župljanina*, predmet br. IT-08-91-T, Nalog o revidiranim smjernicama za prihvatanje i izvođenje dokaza, 2. oktobar 2009. godine; *Tužilac protiv Tolimira*, predmet br. IT-05-88/2-PT, Nalog o smjernicama u vezi s izvođenjem dokaza i ponašanjem strana u postupku tokom suđenja, 24. februar 2010. godine.

kada odbacuje njegov sadržaj. U takvom kontekstu, činjenica da dokument dokazuje kredibilitet svjedoka *može* predstavljati dovoljan nexus između svjedoka i dokumenta, da bi dokument bio prihvatljiv. Međutim, strana u postupku koja podnosi dokument mora takođe biti u stanju da uvjeri Vijeće u autentičnost i pouzdanost dokumenta prije nego što se on može prihvatiti.

12. U prilog svojim argumentima, g. Robinson i optuženi su nastojali da pokažu da je Vijeće posredstvom Davida Harlanda uvrstilo u spis jedan vojni dokument koji je bio u skladu s njegovim svjedočenjem, ali je zatim odbilo da prihvati u spis određene dokumente na temelju toga da oni osporavaju kredibilitet Fatime Zaimović. Međutim, Pretresno vijeće napominje da to nije bio razlog zbog kog je odbilo prihvatanje dokumenata putem Fatime Zaimović, što po mišljenju Vijeća, zapisnik jasno pokazuje.

13. Tužilaštvo je Davidu Harlandu predočilo naređenje koje je potpisao general Galić (P825) u kontekstu njegovog svjedočenja o, između ostalog, vojnoj i političkoj strategiji bosanskih Srba, i "prilagodbi pritiska" kojem je civilno stanovništvo Sarajeva bilo izloženo u odgovor na akciju međunarodne zajednice.²² David Harland je rekao ko je general Galić i posvjedočio da je dokument bio "naređenje kojim je očigledno smanjen pritisak na Sarajevo" u odgovor na činjenicu da su Sjedinjene Američke Države i drugi namjeravali da bombarduju položaje bosanskih Srba.²³ Na taj način, David Harland je mogao da pruži osnov za taj dokument i da o njemu iznese bitnu primjedbu.

14. Za razliku od njega, Fatima Zaimović, koja je tokom unakrsnog ispitivanja više puta ponovila da ne može da komentariše vojna ili policijska pitanja,²⁴ nije bila u poziciji da pruži potreban osnov za prihvatanje više vojnih dokumenata koje joj je predočio optuženi, to jest, dokumenata kojima su na osnovu pravila 65ter dodijeljeni brojevi 1D902, 1D905, 1D909, 1D938 i 1D941. Ti dokumenti nisu imali osnova pa tako nisu ispunjavali uslov *prima facie* dokazne vrijednosti, zbog čega nisu bili uvršteni u spis.

---

²² Pretres, T. 2022, 2026, 2030, 2032 (6. maj 2010. godine).

²³ Pretres, T. 2033-2034 (6. maj 2010. godine).

²⁴ V. na primjer, Pretres, T. 1898, 1990, 1905, 1908, 1909 (5. maj 2010. godine); T. 1964, 1966, 1980 (6. maj 2010. godine).

15. Međutim, treba takođe napomenuti da, uz dva izuzetka, nije bilo očigledne povezanosti između dokumenata koje je predočio optuženi i svjedočenja Fatime Zaimović, uključujući i dokumente koji osporavaju njen kredibilitet.²⁵ U vezi s dokaznim predmetom 1D905, dokumentom Armije Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: ABiH), svjedok je potvrdila da na posljednjoj strani "piše 'Rasim Delić'", ali nije mogla da svjedoči o tom dokumentu.²⁶ U vezi s dokaznim predmetom 1D909, fotografijom Ramiza Delalića (Ćelo), optuženi je pitao Fatimu Zaimović da li poznaje Delalića (znala je za njega, ali ga nije nikada lično vidjela), da li ga je vidjela na televiziji (koliko se sjećala, nije), da li se sjeća da je on na nekoj svadbi ubio jednog Srbina (čula je za to putem medija), i da li se sjeća da se on time hvalio (nije se sjećala).²⁷ Prema tome, svjedok nije rekla ništa u vezi s tom fotografijom, pa između ostalog nije ni potvrdila da je čovjek na fotografiji Delalić. Isto tako, Fatima Zaimović nije komentarisala dokazni predmet 1D938, izvještaj Ministarstva unutrašnjih poslova (dalje u tekstu: MUP) bosanskih Muslimana, u kojem je zabilježena rasprava o Delaliću i u kojoj se navodi da je on liječen na Urološkoj klinici bolnice Koševo.²⁸

16. Predmeti na koje se optuženi poziva u vezi s pitanjem prihvatljivosti dokumenata koji potencijalno osporavaju kredibilitet svjedoka nisu mu od naročite pomoći. Na primjer, u predmetu *Simba* na Međunarodnom krivičnom sudu za Rwandu (dalje u tekstu: MKSR), Žalbena vijeće je zaključilo da se izjave svjedoka koje su dale "osobe koje ne svjedoče" mogu uvrstiti u spis ako su potrebne Pretresnom vijeću da ocijeni kredibilitet

---

²⁵ Izuzeci su dokazni predmeti 1D902 i 1D941. Dokazni predmet 1D902 je izvještaj Sarajevsko-romanijskog korpusa. Uprkos tome što Fatima Zaimović nije mogla da se sjeti gdje se ta mjesta nalaze ni ljudi navedenih u tom izvještaju, i nije mogla da govori o izvještaju, izjavila je da ne zna da je brigada ABiH bila stacionirana u Breki, v. Pretres, T. 1905-1906 (5. maj 2010. godine). Dokazni predmet 1D941 je navodno izvještaj MUP-a bosanskih Muslimana o dejstvima jedne brigade ABiH, mada Vijeće ne može da provjeri sadržaj tog dokumenta zato što ispravan prijevod nije unijet u elektronski sistem za vođenje suđenja. Fatima Zaimović je svjedočila da nije vidjela vojne objekte i osoblje na nekoliko lokacija u bolnici Koševo i oko nje, kako je navedeno u izvještaju, v. Pretres, T. 1961-1962 (6. maj 2010. godine). Ti aspekti njenog svjedočenja mogu dokazati njezin kredibilitet. Međutim, Vijeće ponavlja da nije pružen osnov za prihvatanje tih dokumenata.

²⁶ Pretres, T. 1905-1906 (5. maj 2010. godine).

²⁷ Pretres, T. 1972 (6. maj 2010. godine).

²⁸ Pretres, T. 1973-1974 (6. maj 2010. godine), gdje je Fatima Zaimović izjavila: (i) da se očni odjel nalazi u istoj zgradi kao i dječji odjel, ali da ne dijele isti ulaz; (ii) da ne zna za Delalića; (iii) da je na ulazu uvijek bilo obezbjeđenje (bilo je tu i prije rata), ali da ne zna ko je bio šef obezbjeđenja bolnice.

svjedoka i ne koriste se kao dokaz istinitosti njihovog sadržaja.²⁹ U odluci u predmetu *Karemera* na koju se poziva optuženi, jedno pretresno vijeće MKSR-a je u opštim crtama odredilo uslove za prihvatanje na osnovu pravila 89(C) prema kojima, da bi neki dokazni predmet, između ostalog, imao dokaznu vrijednost, "podnosilac zahtjeva za prihvatanje dokaza mora pokazati da on dokazuje ili pobija neko pitanje" i da dokaz "može takođe biti relevantan i imati dokaznu vrijednost ako utiče na kredibilitet svjedoka."³⁰ Vijeće smatra da ovi zaključci i njegov opšti pristup nisu kontradiktorni, između ostalog i zato što ni Žalbeno vijeće ni Pretresno vijeće u predmetu *Karemera* nisu izjavili da dokazni predmeti predloženi za prihvatanje koji dokazuju ili utiču na kredibilitet svjedoka trebaju biti prihvaćeni i ako ne ispunjavaju uslove iz pravila 89(C).³¹

17. Vijeće još jednom ističe da ne isključuje prihvatanje dokumenata koji možda dokazuju kredibilitet svjedoka koje je pozvala bilo koja od strana u postupku, već daje smjernice u vezi s odgovarajućim načinom na koji se to može obaviti. Na optuženom je da ponovo podnese dokumente koje je predočio Fatimi Zaimović dok ju je unakrsno ispitivao, a koje je Vijeće odbilo da prihvati, bilo tako što će ih predočiti drugim svjedocima koji mogu potvrditi njihovu autentičnost i pouzdanost ili tako što će ih predložiti bez posredstva svjedoka (u kom slučaju se relevantnost i dokazna vrijednost svakog dokumenta, kao i pitanje kako se oni uklapaju u njegovu tezu, moraju biti potkrijepljeni u skladu s Nalogom u vezi s procedurom za vođenje sudskog postupka Pretresnog vijeća (dalje u tekstu: Nalog o proceduri)).³² Ako se dokumenti prihvate kasnije, bilo posredstvom nekog drugog svjedoka ili bez posredstva svjedoka, na optuženom je da u svom završnom podnesku ili završnoj riječi Vijeću skrene pažnju na sve eventualne razlike između dokumenata i svjedočenja Fatime Zaimović i da sugeriše koje bi zaključke Vijeće trebalo da izvede o njenom kredibilitetu.

²⁹ *Tužilac protiv Simbe*, predmet br. ICTR-01-76-A, Presuda, 27. novembar 2007. godine, par. 20.

³⁰ *Tužilac protiv Karemere i drugih*, predmet br. ICTR-98-44-T, Odluka po usmenim zahtjevima Edouarda Karemere i tužilaštva za uvrštavanje određenih dokumenata u spis, 29. maj 2008. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Karemera*), par. 3.

³¹ Vijeće napominje da su druga pretresna vijeća imala drugačiji pristup u pogledu prihvatanja izjava osoba koja ne svjedoče, a ovo Vijeće će slijediti taj pristup u ovom predmetu. V. gore paragraf 25(e). Kao primjer smjernica drugih vijeća koja su prihvatila ovaj drugi pristup, v. Nalog o smjernicama u predmetu *Perišić*, par. 12.

³² Za smjernice u vezi s prihvatanjem dokaza bez posredstva svjedoka, v. Nalog u vezi s procedurom za vođenje sudskog postupka, 8. oktobar 2009. godine, Dodatak A, par. R. V. takode Pretres, T. 1910-1911 (5. maj 2010. godine).

18. Vijeće ima u vidu argumente g. Robinsona i optuženog u vezi s teškoćama na koje bi optuženi mogao naići u svom nastojanju da pruži dovoljno osnova za prihvatanje dokumenata. Iako ima mnogo vanrednih i zasebnih slučajeva koji iziskuju određeni stepen opsežnosti, Vijeće se nije uvjerilo da bi prepreke u vidu resursa i saradnje, kako je naveo optuženi, mogle da opravdaju neuvažavanje potrebe da strane u postupku ispune osnovne uslove iz pravila 89(C) prije nego što se neki dokument uvrsti u spis.

(b) Prihvatanje dokumenata u vezi s kojima je postignut sporazum

19. Obje strane u postupku tvrde da u slučajevima gdje se slažu da se neki dokument treba uvrstiti u spis, Vijeće treba da odobri prihvatanje. Optuženi izjavljuje da će on, ako se Vijeće slaže s tim pristupom, razgovarati s tužilaštvom o tome koji dokumenti se mogu prihvatiti "dogovorom ili sporazumom".

20. Vijeće podstiče saradnju između strana u postupku, i smatra da je na njima da pronađu područja u kojima mogu postići sporazum što bi olakšalo ekspeditivno i neometano vođenje postupka, uključujući prihvatanje dokaza. Ako strane u postupku postignu sporazum u vezi s nekim konkretnim dokumentom za koji žele da bude uvršten u spis, od njih se očekuje da podnesu zajednički zahtjev za prihvatanje dokumenta bez posredstva svjedoka.³³ U takvoj situaciji, primjenjuju se uslovi koje je Vijeće razradilo u vezi sa zahtjevima za prihvatanje dokumenata bez posredstva svjedoka. To jest, strane u postupku će: (i) dati kratak opis dokumenata; (ii) jasno naznačiti relevantnost i dokaznu vrijednost svakog dokumenta; (iii) objasniti kako se taj dokument uklapa u tezu jedne ili obje strane; i (iv) navesti pokazatelje autentičnosti tog dokumenta.³⁴

21. Prilikom procjene prihvatljivosti dokumenata podnijetih na osnovu takvog zajedničkog zahtjeva za prihvatanje bez posredstva svjedoka, Vijeće će uzeti u obzir sporazum strana u postupku. Međutim, uprkos eventualnom sporazumu strana u

---

³³ V. takode Nalog o smjernicama u predmetu *Perišić*, Dodatak, par. 23.

³⁴ V. Nalog u vezi s procedurom za vođenje sudskog postupka, 8. oktobar 2009. godine, Dodatak A, par. R.

postupku, Vijeće je i dalje dužno da obezbijedi da svi materijali podnijeti za prihvatanje ispunjavaju relevantne standarde za prihvatanje.³⁵ Vijeće mora biti u mogućnosti da procijeni dokaznu vrijednost sveg podnijetog materijala i, konačno, mora biti u mogućnosti da procijeni težinu koju mu treba pridati. Nijedno od toga neće biti moguće ako se Vijeće nije uvjerilo u relevantnost, dokaznu vrijednost i mjesto koje svaki dokument u vezi s kojim je postignut dogovor ima u tezi jedne ili objiju strana u postupku. Slične procjene se primjenjuju na sve dokumente koje je bilo koja strana za uvrštavanje u spis predložila u sudnici, a na koje suprotna strana ne uloži prigovor.

22. Vijeće ovdje ponavlja svoju zabrinutost da bi spis predmeta mogao postati prenatrpan ogromnom količinom dokumenata koji nisu na neki očigledan način povezani s predmetom ili za koje nije jasno na koji način se uklapaju u tezu bilo koje strane u postupku. Iako je u prirodi predmeta ovog obima da su stranama u postupku dostupni mnogi dokumenti koje one možda žele da podnesu za uvrštavanje u spis, treba im biti jasno da nije u ničijem interesu da spis sadrži na stotine dokumenata koje Vijeće na kraju suđenja, prilikom procjene svih izvedenih dokaza, ne može upotrijebiti na neki smislen način.

(c) Dodatne smjernice

23. U Dodatku A Nalogu u vezi s procedurom Vijeće nije utvrdilo smjernice koje se generalno odnose na prihvatljivost dokaza posredstvom svjedoka. Na osnovu dosadašnjih iskustava u sudnici, Vijeće smatra da takve smjernice ne bi bile od pomoći i stoga je odlučilo da se Dodatak A Nalogu u vezi s procedurom tumači u vezi s tim dodatnim smjernicama. U formulisanju tih smjernica, Vijeće se oslonilo na smjernice drugih pretresnih vijeća.³⁶

24. Vijeće ponavlja da je svrha tih *opših* smjernica neometano vođenje suđenja, i da će se sve njegove odluke o uvrštavanju nekog konkretnog dokaznog predmeta u spis

---

³⁵ V. takođe Nalog o smjernicama u predmetu *Perišić*, Dodatak, par. 40.

³⁶ V. gore, fusnota 21.

donositi od slučaja do slučaja, uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti. Vijeće posebno napominje da je prihvatljivost nekog dokumenta koji se odnosi na kredibilitet svjedoka u dovoljnoj mjeri određena dolenavedenim smjernicama (a) i (b). Osim toga, ono se uvjerilo nema potrebe za dodavanje smjernice u vezi s prihvatanjem dokaza o kojima su strane u postupku postigle sporazum, jer smatra da je ta situacija već na odgovarajući način razmotrena i u dolenavedenoj smjernici (a) i u ranijoj smjernici (R) za zahtjeve za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka.

25. Dodatne smjernice glase:

(a) Vijeće će prihvatati samo dokaze za koje smatra da su relevantni i da imaju dokaznu vrijednost. Strana koja podnosi dokaza za uvrštavanje u spis mora pokazati da su oni relevantni i da imaju dokaznu vrijednost.

b) Kao opšte pravilo, strana u postupku koja podnosi dokazni predmet za uvrštavanje u spis to radi posredstvom svjedoka koji je bilo autor tog dokaznog predmeta ili koji može svjedočiti o njegovom porijeklu i/ili sadržaju. Strana koja podnosi dokazni predmet za uvrštavanje u spis mora pokazati da postoji neka veza između svjedoka i dokumenta prije nego što ga ponudi u spis.

(c) Nema opšte zabrane prihvatanja dokaza samo na osnovu toga što navodni autor toga dokaza nije pozvan da svjedoči. Isto tako, činjenica da na nekom dokumentu nema ni potpisa ni pečata nije sama po sebi razlog da se konstatuje da dokument nije autentičan.

(d) Suprotna strana u postupku može uložiti prigovor na prihvatanje nekog konkretnog predloženog dokaznog predmeta koji je strana podnijela na osnovu relevantnosti ili dokazne vrijednosti, uključujući i autentičnost. Ako neka strana osporava autentičnost predloženog dokaza, mora navesti konkretne razloge za to. Nakon što strana koja osporava predloženi dokazni predmet iznese svoje prigovore, Pretresno vijeće donosi odluku o njegovoj prihvatljivosti.

(e) Strane u predmetu mogu svjedoku (dalje u tekstu: svjedok A) u sudnici predočiti izjavu ili transkript ranijeg svjedočenja nekog drugog svjedoka (dalje u tekstu: svjedok B) iz nekog drugog predmeta pred ovom Međunarodnim sudom. Ako svjedok A odbaci sadržaj dokaza koji mu je predočen, ili ga ospori, izjava svjedoka koju je dao svjedok B ili transkript ranijeg svjedočenja neće biti prihvaćen ako se svjedok B ne dovede, odnosno, sve dok se svjedok B ne dovede da svjedoči u ovom predmetu. Ako svjedok A potvrdi ili prihvati sadržaj svjedočenja svjedoka B koji

mu je predodčen, onda se taj dio svjedočenja svjedoka B može prihvatiti nezavisno od toga da li će svjedok B doći da svjedoči ili ne.

IV. Dispozitiv

26. Shodno tome, Pretresno vijeće, na osnovu pravila 54 i 89(C) Pravilnika, ovim **NALAŽE** da se smjernice iznijete u Dodatku Nalogu u vezi s procedurom za vođenje sudskog postupka tumače u vezi s dodatnim smjericama navedenim u paragrafu 25(a)-(e) gore u tekstu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavna engleska verzija teksta.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 19. maja 2010. godine
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]